

Kā saprasties ar mākslīgo intelektu?

Andrejs Vasiļjevs

Dr.sc.comp. | Valdes priekšsēdētājs | Tilde

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA
Eiropas Sociālais
fonds

IEGULDĪJUMS TAVĀ NĀKOTNĒ

14.05.2021. vebinārs tiek īstenots ESF projekta Nr.
3.4.2.0/15/I/003 "Augstākā līmeņa vadītāju attīstības
programma" ietvaros

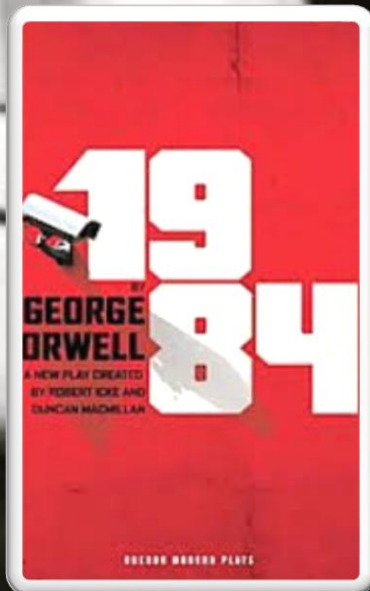
MĀKSLĪGĀ INTELEKTA VILNIS

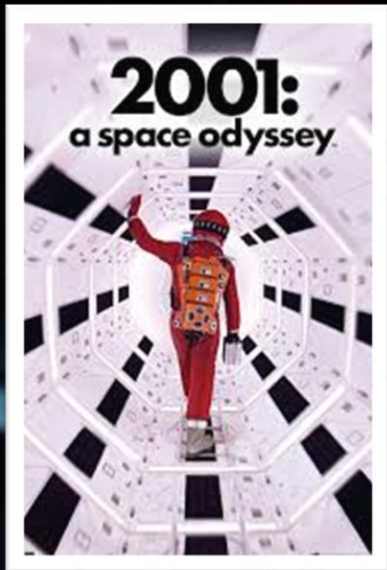

R.U.R. - ROSSUM'S
UNIVERSAL ROBOTS
CZECH EDITION

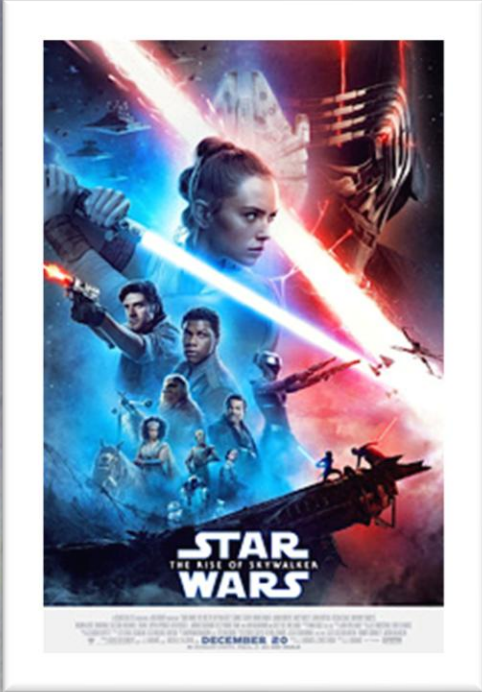
KAREL CAPEK

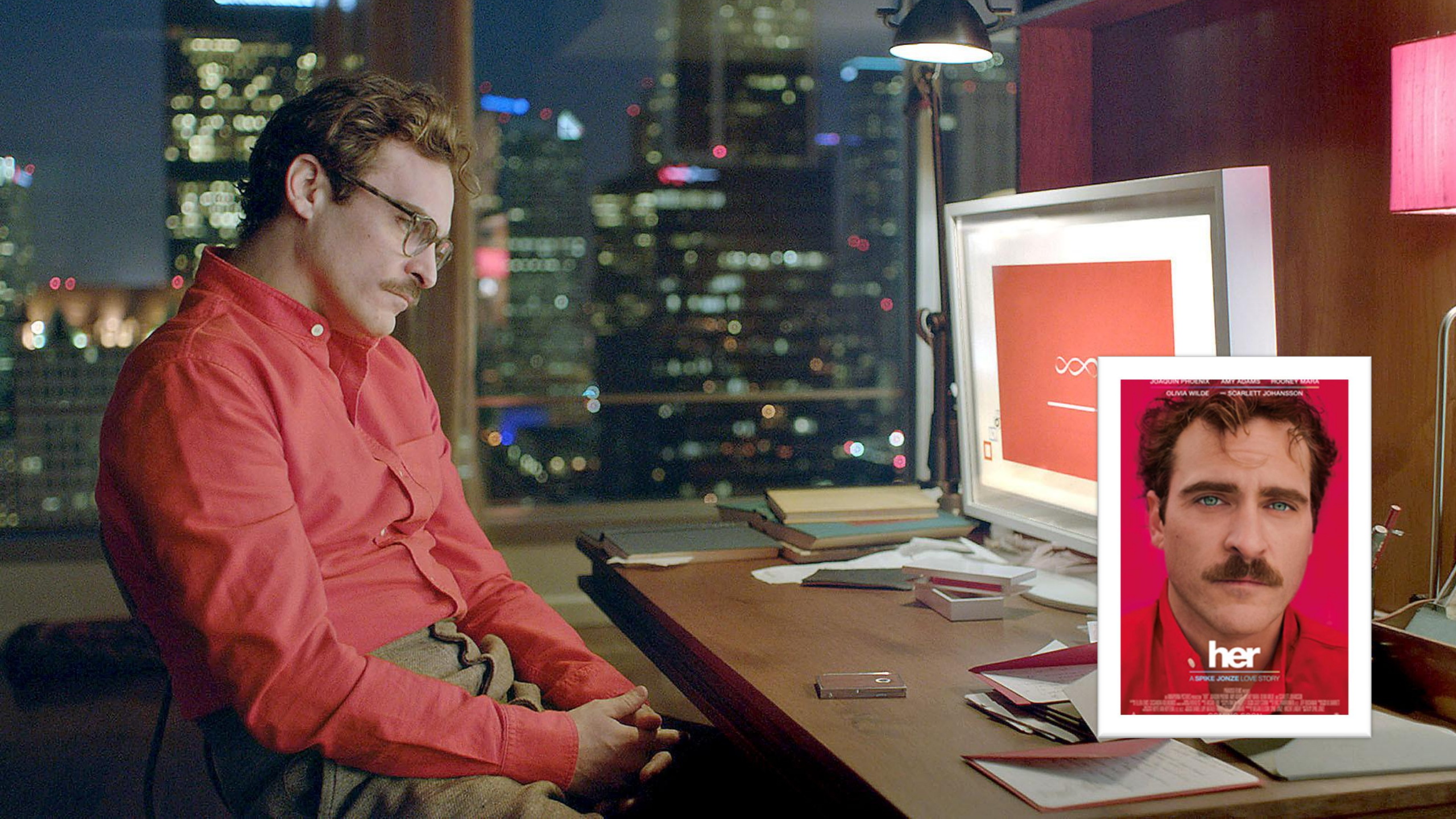

MĀKSLĪGAIS INTELEKTS No vīzijas uz realitāti

«MI ir datorzinātnes apakšnozare, kas nodarbojas ar intelektuālas uzvedības automatizāciju. MI definē arī kā pētījumus, kā likt datoriem darīt lietas, ko pašlaik cilvēki dara labāk, vai kā skaitļošanas procesu pētījumus, kas ļauj uztvert, spriest un darboties. »

Latvijas Nacionālā enciklopēdija

«Mākslīgais intelekts - datorsistēmas, kas spēj veikt uzdevumus, kuriem parasti nepieciešams cilvēka intelekts, piemēram, vizuālā uztvere, runas atpazīšana, lēmumu pieņemšana un tulkošana starp valodām.»

English Oxford Living Dictionary

«Iekārtas spēja atdarināt cilvēka intelektuālu darbību.»

Merriam-Webster

Mākslīgā intelekta attīstības faktori

Apmācības dati

Skaitļošanas
jaudās

Algoritmi un rīki

SOPHIA THE AI ROBOT INTERVIEW

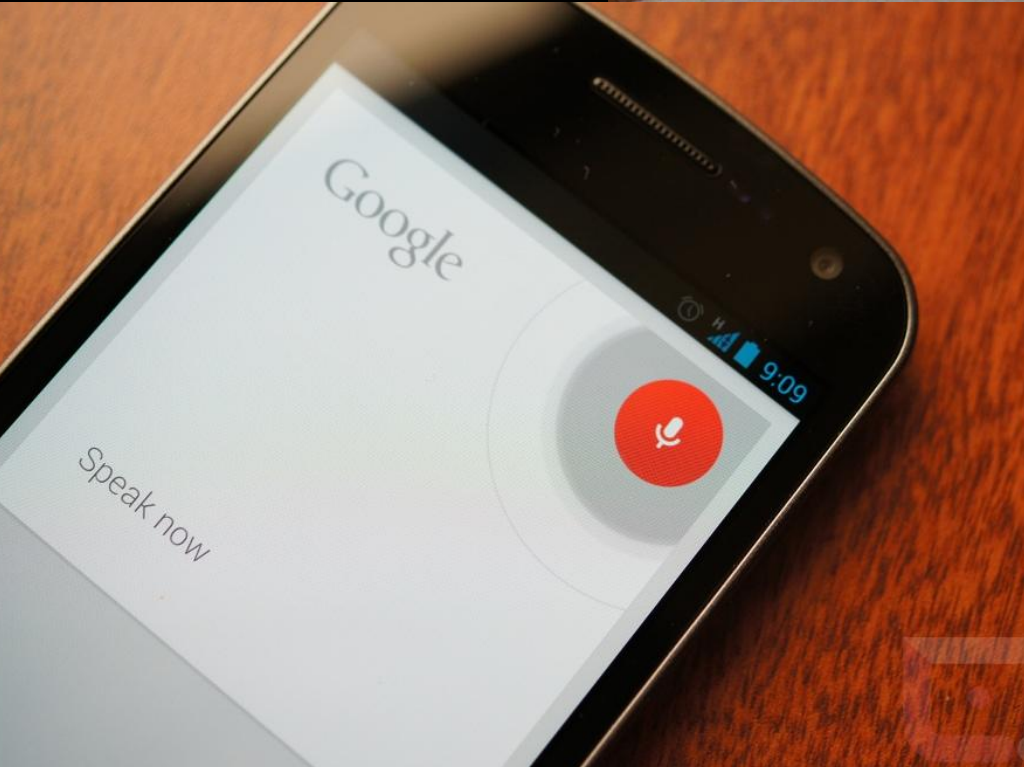

Mākslīgais intelekts: šķitums un realitāte

Mākslīgais intelekts un cilvēka valoda

MAŠĪNTULKOŠANA

VIRTUĀLIE ASISTENTI
UN ČATBOTI

DABĪGĀS VALODAS
APSTRĀDE

BALSS SINTĒZE UN RUNAS
PĀRVEIDE TEKSTĀ

Mākslīgais intelekts
**latviešu valodai un
daudzvalodīgajai pasaulei**

Mākslīgais intelekts
**latviešu valodai un
daudzvalodīgajai pasaulei**

MAŠĪNTULKOŠANA

Valsts pārvaldes valodas rīki

[Teksta tulkošana](#), [runas atpazīšana](#) un [runas sintēze](#), kā arī [dažādi rīki](#) daudzvalodu atbalstam e-pakalpojumos.

Apskatīt visus rīkus →

HUGO.LV

No

Latviešu **Angļu** Krievu Vispārēja ▾

Uz

Latviešu **Tulkot**

Ievadiet tulkojamo tekstu vai mājaslapas adresi

Augšupielādēt vai ievilkt failu

Mašīntulkošanas rezultāti ļauj saprast teksta nozīmi, bet nevar aizstāt cilvēka radītu tulkojumu.

Vairāki valodu rīki vienuviet

Hugo.lv ir Latvijas valsts pārvaldes valodas tehnoloģiju platforma, kas brīvi pieejama ikvienam Latvijas iedzīvotājam. Tā nodrošina automatizētu tulkošanu, runas atpazīšanu un runas sintēzi, kā arī dažādus rīkus daudzvalodu atbalstam e-pakalpojumos.

Tulkojiet tekstus no latviešu uz citām valodām

[Teksta tulkošana →](#)

Pārvērtiet runu rakstītā tekstā

[Runas atpazīšana →](#)

Klausieties rakstītu tekstu vai dokumentu

[Runas sintēze →](#)

Aprunājieties ar virtuālajiem asistentiem

[Virtuālo asistentu katalogs →](#)

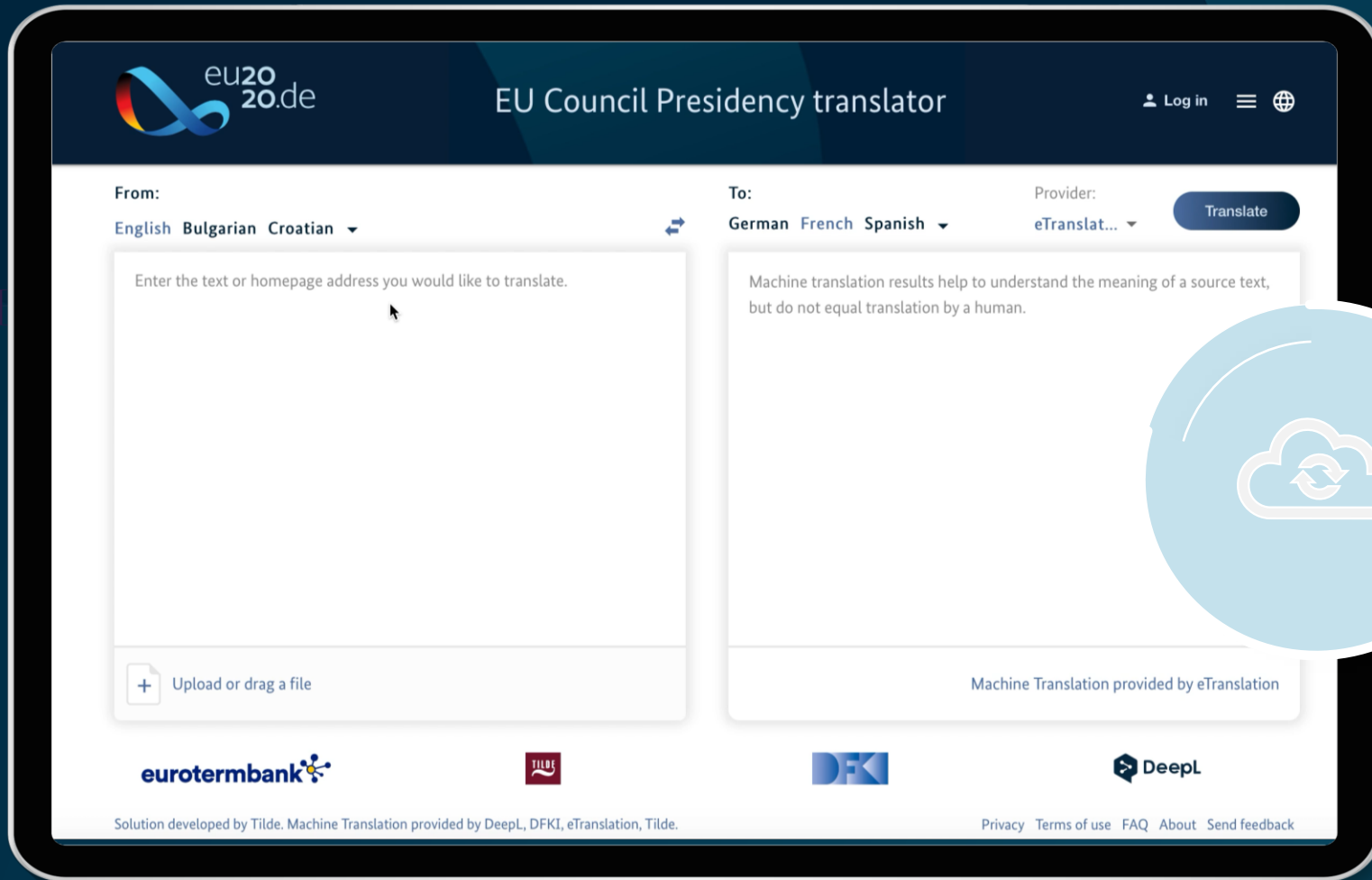
ES Padomes prezidentūras tulkošanas platforma

Tildes mašīntulks Eiropas Savienības prezidējošajām valstīm nodrošina pilnu daudzvalodības atbalstu

Drošs un tūlītējs tulkojums visās 24 oficiālajās ES valodās

• Teksti

• Dokumenti

• Tīmekļa vietnes

Speech by Federal Chancellor Angela Merkel on the German Presidency of the Council of the EU 2020 to the European Parliament in Brussels on 8 July 2020

Mr President,
Madam President of the Commission,
Distinguished colleagues at the European Parliament,
Ladies and gentlemen,

Speech by Federal Chancellor Angela Merkel on the German Presidency of the Council of the EU 2020 to the European Parliament in Brussels on 8 July 2020

Mr President,
Madam President of the Commission,
Distinguished colleagues at the European Parliament,
Ladies and gentlemen,

Meklēt 🔍

Zīmju valoda 🖐

Vienkāršs angļu 📖

Angļu 🌐

[Programma](#)[Jaunami](#)[Notikumi](#)[Prezidentvalsts](#)[Spiest](#)[Mājas](#) / [Jaunami](#) / [Runas](#)

📅 08.07.2020

Federālās kancleres Angelas Merkeles runa par E.S. 2020 Padomes Vācijas prezidentūru Eiropas Parlamentā Briselē 2020. gada 8. jūlijā

Priekšsēdētāja kungs!

Komisijas priekšsēdētājas kundze,

Godātie kolēģi Eiropas Parlamentā

Meklēt 🔍

Zīmju valoda 🖐

Vienkāršs angļu 📖

Angļu ✕

Programma

Jaunami

Notikumi

Prez

Horvātu ⚙️

Čehu ⚙️

Dāņu ⚙️

Holandiešu ⚙️

Igauņu ⚙️

Somu ⚙️

Grieķu ⚙️

🏠 [Mājas](#) / [Jaunami](#) / [Runas](#)

📅 08.07.2020

Federālās kancleres Angelas Merkeles runa par ES 2020 Padomes Vācijas prezidentūru Eiropas Parlamentā Briselē 2020. gada 8. jūlijā

Priekšsēdētāja kungs!
Komisijas priekšsēdētājas kundze,
Godātie kolēģi Eiropas Parlamentā,

Pretraživanje 🔍

Znak jezika 🖐️

Jednostavan engleski 📖

Engleski 🌐

Program

Novosti

Događaji

Predsjedništvo

Pritisnite

[🏠 Početna stranica](#) / [Novosti](#) / [Govori](#)

📅 08.07.2020

Govor savezne kancelarke Angele Merkel o njemačkom predsjedništvu Vijeća EU-a 2020 Europskom parlamentu u Bruxellesu 8. srpnja 2020.

Gospodine Predsjedniče,
Predsjednica Komisije,
Istaknute kolege u Europskom parlamentu,

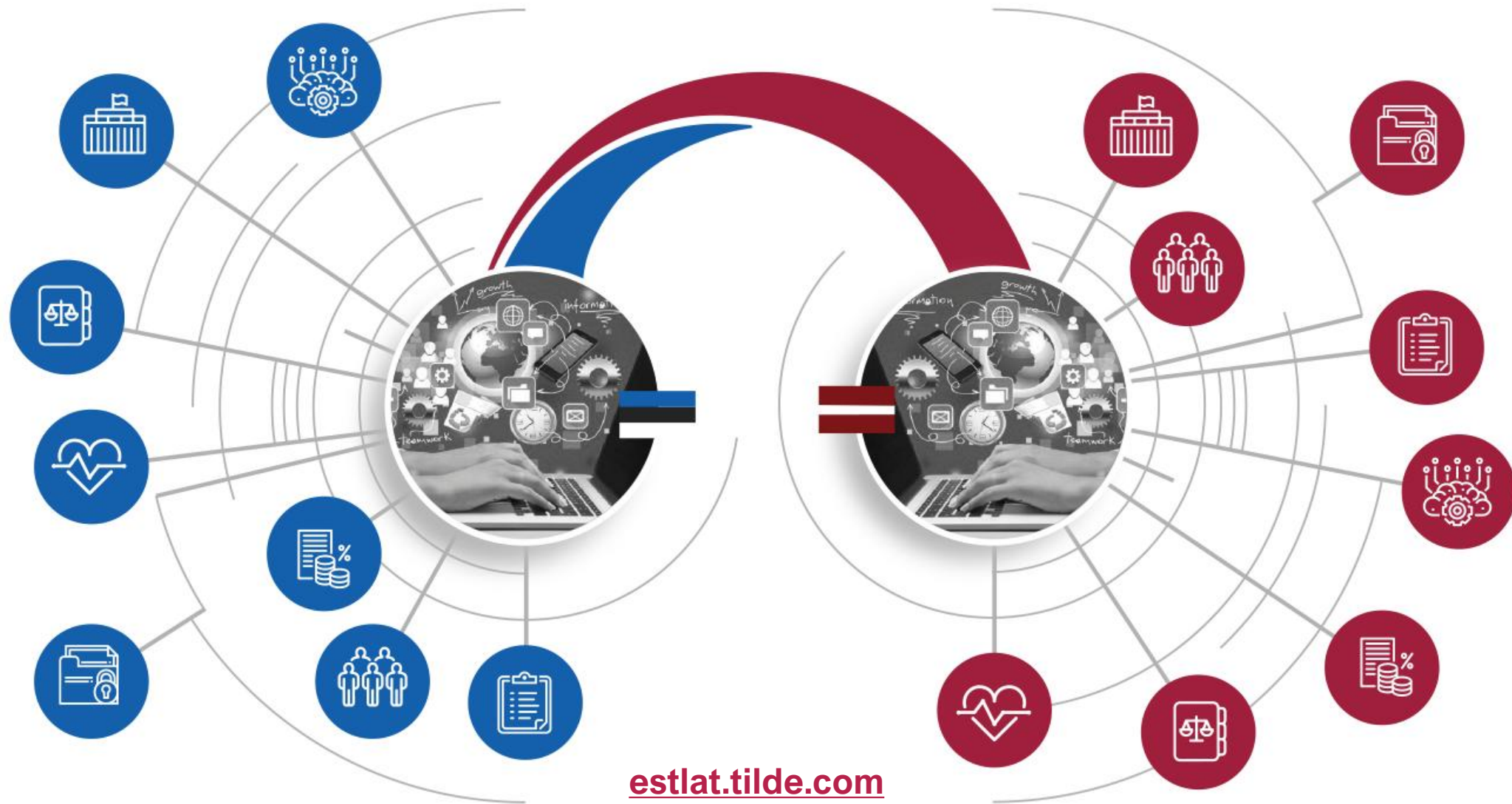

150+ miljoni

vārdu iztulkoti ar ES Prezidentūras tulkotāju

IGAUNU – LATVIEŠU MĀŠĪNTULKS STARPVALSTU SADARBĪBAS VEICINĀŠANAI

Mākslīgais intelekts
**latviešu valodai un
daudzvalodīgajai pasaulei**

RUNAS TEHNOLOĢIJAS

Kas ir runas tehnoloģijas?

RUNAS ATPAZINĒJS

- ✓ Ļauj iegūt transkriptus, atvieglot dokumentu sagatavošanu un automatizēt klientu atbalstu

BALSS SINTĒZE

- ✓ Pārvērš ikvienu tekstu klausāmā formātā un automatizē saziņu ar klientiem

Izmēģini Tildes runas tehnoloģijas

[Izrunāt tekstu](#)[Diktēšana](#)

Sveicināti, cienjamie vebināra dalībnieki! Jūs sveic mākslīgais intelekts, kas iemācījies runāt Sandras Glāzupas balsī. Izmantosim mākslīgo intelektu, lai veidotu labāku nākotni Latvijas iedzīvotājiem!

**Virtuālais asistents uzziņām un
jautājumiem saistībā ar Covid-19**

RUNAS SINTĒZES PIELIETOJUMI

**SAZIŅA AR
VIEDIERĪCĒM**

**AUTOMATIZĒTIE
ZVANI (ROBOZVANI)**

AUDIOGRĀMATAS

Latviešu runas atpazīšanas izaicinājumu piemērs: hipotēžu apgabala sašaurināšanas uzdevums

zints?

simts?

dzimts?

smilts?

cimds?

sists?

sidrs?

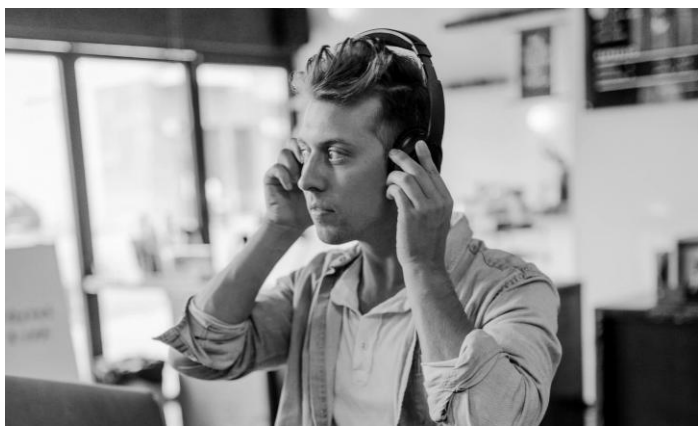
cinks?

sirds?

Zintis?

RUNAS ATPAZĪŠANAS PIELIETOJUMI

**KLIENTU
APKALPOŠANAS
UZLABOŠANA**

**SANĀKSMJU
PROTOKOLU
VEIDOŠANA**

**AUDIOFAILU
TRANSKRIBĒŠANA,
ATSLĒGVĀRDU
MEKLĒŠANA TEKSTĀ**

Runas pārvēršana tekstā **reāllaikā**

Tulkotājs Lokalizācija un tulkošana Tildes Birojs Tildes Jumis Tildes Balsis Produkti Par Tildi Sarunas Pirk

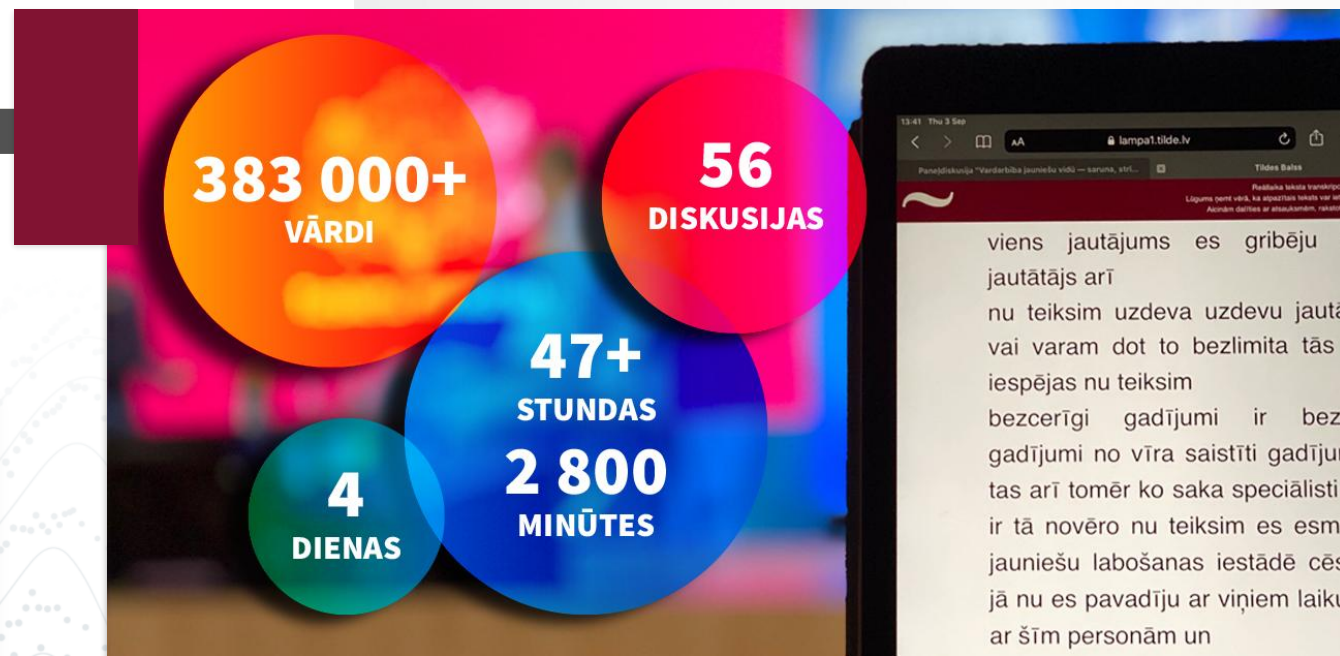
Izmēģini Tildes runas tehnoloģijas

Izrunāt tekstu **Diktēšana**

Nospied pogu un sāc runāt vai augšupielādē jau ierunātu failu...

Augšupielādēt failu...

Virtuālais asistents uzzinām un
jautājumiem saistībā ar Covid-19

Izmantošanas piemēri

Latvenergo klienti, pa tālruni nosaucot skaitītāju rādījumus, var pat nenojaust, ka viņus uzklausa Tildes runas atpazīšanas sistēma, kas **pārveido, pieraksta un noglabā balsī nosauktos skaitļus datubāzē**

2020. gadā uzņēmums Tet sadarbībā ar Tildi izveidoja pirmo komerciālo balss sintezatoru latviešu valodai, kas tiek izmantota **automatizētai klientu apzvanīšanai jeb robozvaniem**

Dažādu valsts pārvaldes institūciju virtuālie asistenti, kas būvēti *Hugo.lv* platformā, jau tagad prot atbildēt ne vien rakstiski, bet **izmantojot mākslīgo balsi**

Runas tehnoloģijas iekšējo procesu efektivitātes uzlabošanai

IGAUNIJAS TIESU SISTĒMA

Tildes veidotais runas atpazīnējs atvieglo tiesu sēžu protokolēšanas procesu Igaunijā, ļaujot automatizēti piefiksēt runāto

KANTAR TNS

Mediju monitoringa un tirgus izpētes kompānija Kantar TNS izmanto Tildes automātiskās runas atpazīšanas tehnoloģiju audiovizuālā mediju satura analīzei Latvijā un Lietuvā

LATVIJAS IEKŠLIETU MINISTRIJA

Drīzumā Tildes runas atpazīnējs palīdzēs Latvijas Iekšlietu ministrijas darbiniekiem gatavot dokumentus, atpazīt procesuālo darbību audioierakstus un orientēties audio arhīvos.

Automatizēta dokumentu izveide

Estonian Forensic Science Institute and East Tallinn Central Hospital

1. AUDIO
PROCESSING
(ASR)

2. AUTOMATIC
LABELING

3. POST EDITING

4. QUALITY
CONTROL

5. PUBLICATION

Kamera

س

Pause 00:00:00 Select Area Audio Record Pointer

00:00

Translator x +
echmt.azurewebsites.net

Mākslīgais intelekts
**latviešu valodai un
daudzvalodīgajai pasaulei**

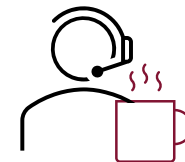
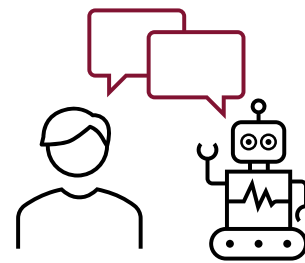
VIRTUĀLIE ASISTENTI

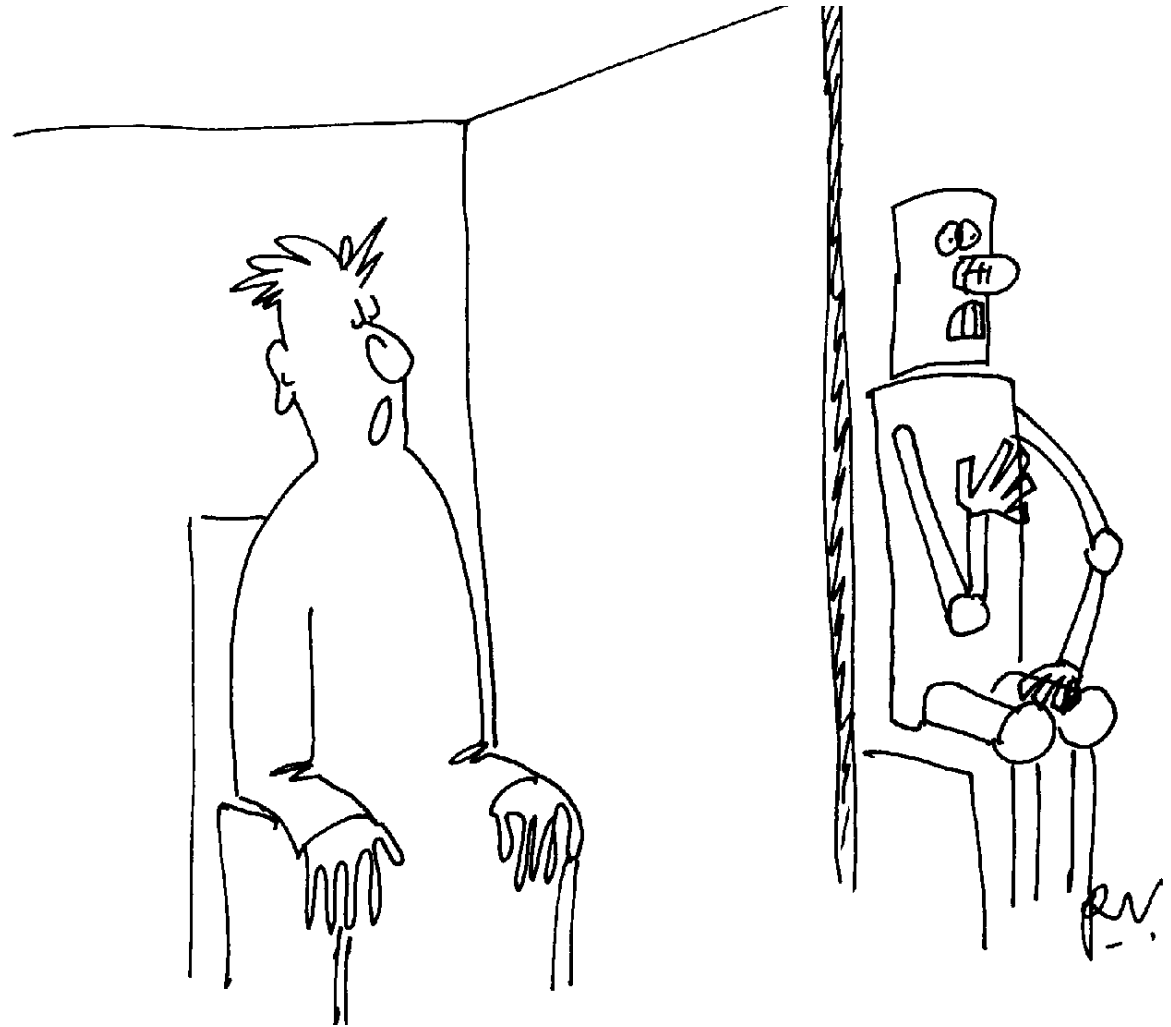

Kur “dzīvo” virtuālie asistenti?

Virtuālais asistents jeb čatbots ir datorprogramma, kas uztur dialogu starp cilvēku un datoru.

Prāts pret mašīnu

Tjūringa tests (1950)

EE LL II ZZ AA AA
EEEE LL II ZZZ AAAAAA
EE LL II ZZ AA AA
EEEE LLLLL IIII ZZZZZZ AA

ELIZA: What is the connection, do you suppose ?
YOU: They're always bugging us about something or
ELIZA: Can you think of a specific example ?
YOU: Well, my boyfriend made me come here.
ELIZA: Is it important to you that your boyfriend
says I'm depressed much of the time.
YOU: I'm sorry to hear that you are depressed.
ELIZA: I am unhappy.
YOU: Can you explain what made you unhappy ?

Eliza is a mock Rogerian psychotherapist.
The original program was described by Joseph Weizenbaum
This implementation by Norbert Landsteiner 2005.

ELIZA: I
YOU: Me
ELIZA: Wh
YOU: Th
ELIZA: C
YOU
ELI
YOU
ELI
YOU
ELI
YOU

Eliza - Joseph Weizenbaum, 1966)

Welcome to

```
EEEEEE LL      IIII ZZZZZZZ AAAAA
EE      LL      II     ZZ     AA  AA
EEEEEE LL      II     ZZZ     AAAAAA
EE      LL      II     ZZ     AA  AA
EEEEEE LLLLLL IIII ZZZZZZZ AA  AA
```

Eliza is a mock Rogerian psychotherapist.

The original program was described by Joseph Weizenbaum in 1966.

This implementation by Norbert Landsteiner 2005.

ELIZA: Is something troubling you ?

YOU: Men are all alike.

ELIZA: What is the connection, do you suppose ?

YOU: They're always bugging us about something or other.

ELIZA: Can you think of a specific example ?

YOU: Well, my boyfriend made me come here.

ELIZA: Is it important to you that your boyfriend made you come here ?

YOU: He says I'm depressed much of the time.

ELIZA: I am sorry to hear that you are depressed.

YOU: It's true. I am unhappy.

ELIZA: Can you explain what made you unhappy ?

YOU: █

Prāts pret mašīnu

B. Kristians. Prāts pret mašīnu, Rīgas Laiks
<https://www.rigaslaiks.lv/zurnals/prats-pret-masinu-1162>

Prāts pret mašīnu

... Nepilnu divu stundu laikā man vajadzēs apsēsties pie datora un iesaistīties virknē piecminūšu virtuālo sarunu ar vairākiem man pilnīgi nepazīstamiem cilvēkiem. Mani neredzami sarunu biedri būs psihologs, lingvists, datorzinātnieks un populāra tehnoloģijas jautājumiem veltīta britu televīzijas raidījuma vadītājs. **Visi kopā šie cilvēki veidos tiesnešu grupu, kas vērtēs manu spēju tikt galā ar vienu no dīvainākajiem uzdevumiem, kādu savā mūžā esmu saņēmis.**

Man vajadzēs viņus pārliecināt, ka es esmu cilvēks.

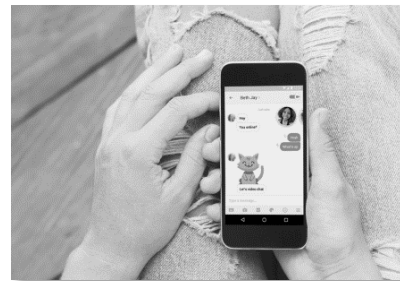
VIRTUĀLO ASISTENTU **EVOLŪCIJA**

GEN 1.0

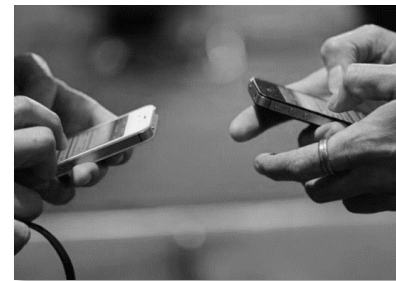
**VIENKĀRŠI
VADĀMS DIALOGS
(Q & A)**

GEN 2.0

**DABISKĀS
VALODAS
APSTRĀDE UN
SAPRAŠANA**

GEN 3.0

**KONTEKSTUĀLĀ
ANALĪZE & SECĪGA
DIALOGA VADĪBA**

GEN 4.0

**BALSS VADĪBA
+ DINAMISKAIS
3D**

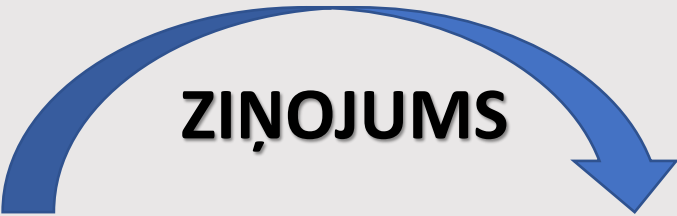

ZIŅOJUMS

ATBILDE

Kodēšana

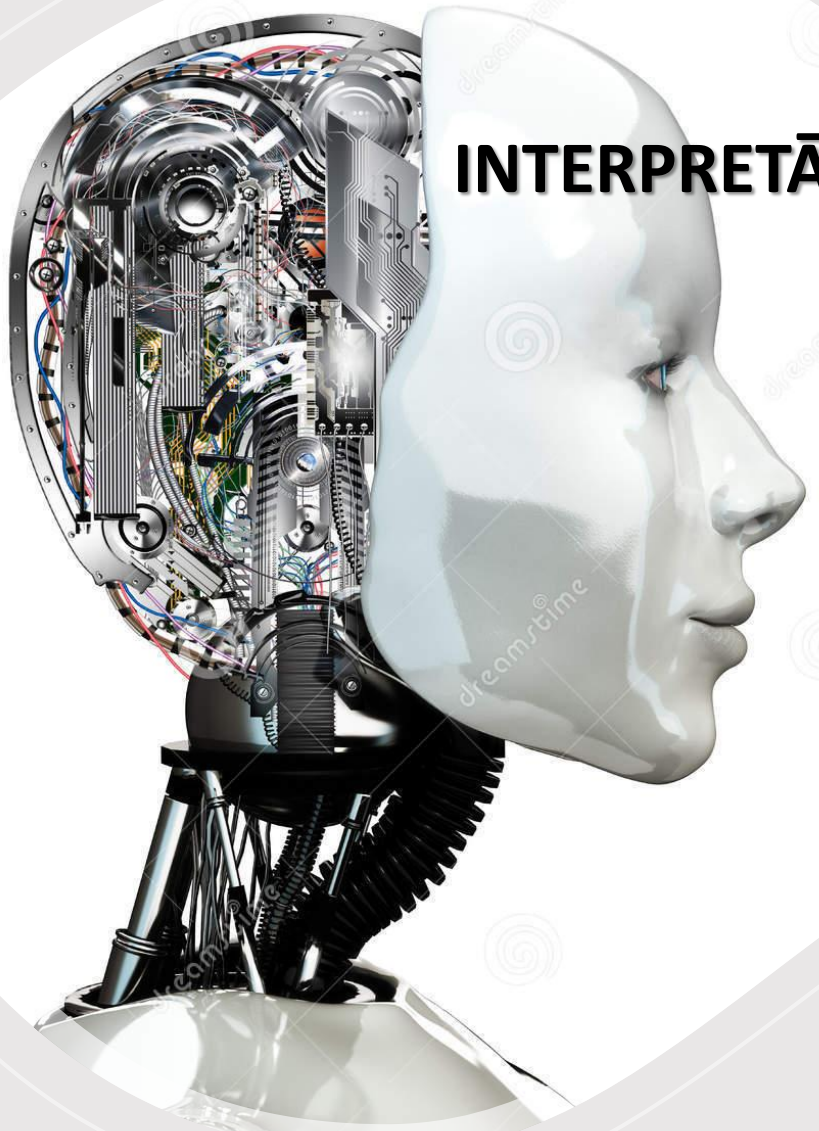
Dekodēšana

Dekodēšana

Kodēšana

INTERPRETĀCIJA

ZIŅOJUMS

Kodēšana

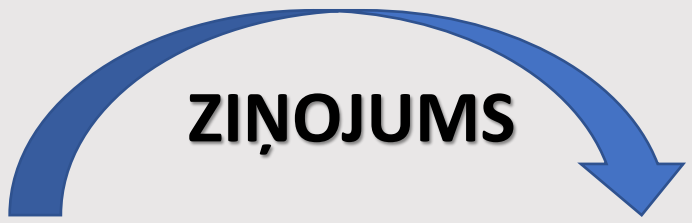
Dekodēšana

INTERPRETĀCIJA

Dekodēšana

Kodēšana

ATBILDE

Lai mākslīgais intelekts neaizvieto,
bet bagātina cilvēcisko saskarsmi!

PALDIES!

andrejs@tilde.com

TILDE
